Nr. 61. Poznań, piątek 27. maja 1927. IX. Rok.

RYNEK DRZEWNY

ORGAN DLA HANDLU I PRZEMYSŁU DRZEWNEGO

OFICJALNY ORGAN GIEŁDY DRZEWNEJ W BYDGOSZCZY, OFICJALNY ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW DRZEWNYCH W POZNANIU, OFICJALNY ORGAN KURSU HANDLU DRZEWEM W BYDGOSZCZY.

WYCHODZI W PONIEDZIAŁKI, ŚRODY I PIĄTKI.

PRZEDPŁATA na czerwiec 1927 roku wynosi: w Poznaniu przy odbiorze z ekspedycji: 4.— złote. Na pocztach 4.19 złote. Pod opaską wprost z ekspedycji w kraju i w wolnem mieście Gdańsku: 4.70 złote. Pod opaską za granicą (oprócz Gdańska): 6.— złotych. Numer pojedyńczy kosztuje: w Poznaniu w Ekspedycji 36 groszy. Z przesyłką pocztową w kraju i w wolnem mieście Gdańsku 40 groszy. Zagranicą 60 groszy.

Redakcja, Administracja, Ekspedycja „RYNKU DRZEWNEGO": Poznań, Wielkie Garbary 20. Nr. telefonu 1820.
Drukarnia: Poznań, Wielkie Garbary 20. Nr. telefonu 3406.
Konta bieżące: Konto P. K. O. 206377. Bank Handlowy w Warszawie Oddział w Poznaniu. Bank Przemysłowców Poznań. Bank Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego w Poznaniu.

OGŁOSZENIA: Za tekstem: 20 gr. od miejsca milimetr (strona czterołamowa) W tekście zaś lub przed tekstem: 55 gr. od miejsca milimetr. (strona dwułamowa) OGŁOSZENIA: Z tabelkami o 30 procent więcej. Przy większych i kilkakrotnych ogłoszeniach stosowny rabat Dla poszukuj. posad przy jednorazowem ogłoszeniu 30 proc., przy dwurazowem 40 proc. i przy trzyrazowem 50 proc. rabatu. — Każda nowa podwyżka obowiązuje wszystkie już przyjęte ogłoszenia od dnia — zmiany cen bez uprzedniego zawiadomienia —

Upadek drzewnego handlu i przemysłu na Litwie.

„Rolnik Ekonomista" zamieszcza korespondencję z Kowna, jasno oświetlającą stosunki panujące w gospodarce drzewnej na Litwie. Artykuł w skróceniu podajemy naszym czytelnikom do wiadomości, gdyż u nas istotnie mało się wie o stosunkach w drzewnictwie litewskiem, a nieraz przecenia się znaczenie Litwy, jako groźnego konkurenta. (Red.)

Terytorjum dzisiejszego państwa litewskiego w trzech czwartych stanowi zachodnią połać dorzecza Niemna. Ogółem 28.020 km. kw. Litwy leży w zlewisku tej rzeki, co wynosi 39 proc. obszaru całego basenu niemeńskiego. Polska ma w swych granicach 51.680 km. kw. dorzecza Niemna. Dorzecze to stanowiło do niedawna i stanowi nawet do dziś jeden z najobfitszych zbiorników masy drzewnej w północno-środkowej Europie. Wobec braku stosunków handlowych pomiędzy Polską a Litwą z jednej strony przemysł drzewny Europy, a z drugiej strony kraje wywożące względnie przewożące i przerabiające surowiec drzewny zlewiska niemeńskiego, czyli Polska i Litwa, ponoszą bardzo znaczne straty ekonomiczne.

Niemen i największy z jego dopływów Wilja były przed wojną drogami spławu surowca drzewnego do Kłajpedy, skąd eksportowano go na Zachód: do Anglji, Belgji, Holandji itp., częściowo przerabiając uprzednio na fabrykaty w Kłajpedzie.

Miasto to żyło z handlu i przemysłu drzewnego, posiadając fabrykę celulozy, mebli, fornierów, papiernie, zapałczarnie i liczne tartaki, zatrudniające wiele tysięcy robotników.

Brak stosunków polsko-litewskich doprowadził do zastoju handel, a do zaniku przemysł drzewny Kłajpedy, będącej dziś jedynym portem państwa litewskiego.

O ile w roku 1910 spławiono Niemnem do Kłajpedy 1,1 milj. m. sześc. a wywieziono 546 tys. m. sześc. obrobionego drzewa, zaś w roku 1913 spławiono 956 tys. a wywieziono 434 tys. m. sześc., to w r. 1925 cyfry te spadły do 103 wzgl. 64 tys. m. sześc.

A więc zarówno handel drzewny jak i przemysł kłajpedzki po wojnie systematycznie upadał i posiadał w r. 1925 zaledwie jedną ósmą do jednej dziesiątej części swego przedwojennego natężenia.

Porównując ilości surowca wwożowego do Kłajpedy i wwożonych fabrykatów drzewnych, przychodzimy do wniosku, że aktywność przemysłowa tego miasta była wybitną. Znaczny odsetek masy drzewnej przy przeróbce pozostaje w odpadkach, a więc wobec tego fakt wywożenia z Kłajpedy fabrykatów, równych połowie lub nawet więcej importowanej tam masy drzewnej, wskazuje, że poważna większość surowca, przybywającego Niemnem, zanim ekspedjowaną była morzem na zachód, przechodziła przez przetwórnie kłajpedzkie.

Kłajpeda eksportuje: celulozę, papier, forniery, meble, parkiety, klepki, deski, podkłady kolejowe, budulec do szybów w kopalniach węgla, budulec okrętowy itp.

Około trzech czwartych drzewa spławianego do Kłajpedy stanowi sosna i świerk. Reszta przypada na osinę (surowiec do zapałek) i twarde gatunki drzewa, przedewszystkiem jesion i dąb.

Według oświadczeń urzędowego źródła litewskiego, lasy znajdujące się w granicach państwa litewskiego dostarczyć mogą obecnie zaledwie 8—10 proc. surowca, jakiego wymaga przemysł i handel kłajpedzki. A zatem około 80—100 tys. m. sześc. rocznie, biorąc za miarę stosunki przedwojenne, gdy do Kłajpedy spławiano rocznie około miljona metrów sześc. drzewa.

Sprawozdanie „Komisji Nadzwyczajnej dla spraw Kłajpedy", złożone Konferencji Ambasadorów w 1923 r., w ten sposób określa procentowo spław drzewa z poszczególnych rejonów basenu Niemna do Kłajpedy: z okręgu Mińska — 20 proc., Szczary — 20 proc., Grodna — 20 proc., Wilna — 15 proc., z terenów

dzisiejszej Litwy — 20 proc. Pozostałe 5 proc. przypadałoby na Prusy Wschodnie.

Urzędowe źródła litewskie podają zalesienie kraju w r. 1921 na 17 proc. powierzchni kraju. Ostatnie zaś obliczenia (z r. 1925) wskazują, że powierzchnia leśna stanowi zaledwie 14 proc. całkowitego obszaru Litwy Kowieńskiej. Departament leśny Litwy oblicza bowiem lasy krajowe na 747 tys. ha. przestrzeni istotnie zalesionej, co przy 53.433 km. kw. powierzchni państwa, stanowi właśnie 14 procent jego terytorjum.

W ciągu 38 lat (1887—1925) zalesienie Litwy obniżyło się z 25 proc. na 14 proc. czyli kraj stracił 44 proc. swych bogactw leśnych z r. 1887. Jest to tempo zatrważające.

Wszystkie lasy litewskie prywatne powyżej 25 dzies. (27 ha.) obszaru na mocy ustawy z 14. sierpnia 1920 r. zostały upaństwowione, a właściwie skonfiskowane bez żadnego odszkodowania dla ich właścicieli. To też z 747.000 ha. lasów zaledwie 25.000 ha. stanowi obecnie własność prywatną (objekty poniżej 27 ha.), cała zaś reszta, a więc 722.000 ha. jest własnością państwową. W tej liczbie 505.000 ha. stanowią lasy prywatne skonfiskowane, a 217.000 ha. dawniejsze lasy państwowe rosyjskie.

Urzędowe źródła litewskie obliczają przyrost lasów litewskich na 2,5 m. sześc. na hektar. Takąż normę podawały dla gubernji kowieńskiej urzędy rosyjskie. Stosując powyższą skalę przyrostu, otrzymamy 1,865.000 m. sześc. masy drzewnej, jako przypuszczalny roczny przyrost w lasach współczesnej Litwy.

Kraje o ekstensywnej kulturze, a więc używające znikomo mało mineralnego budulca i węgla, jako opału, a leżące w klimacie podobnym do litewskiego, spożywają około 2 m. sześc. drzewa na głowę ludności. Ponieważ Litwa posiadała według spisu z 17. IX. 1923 r. 2,062.000 ludności, przeto spożycie wewnętrzne drzewa określić się da na około 4 miljony m. sześc. Źródła urzędowe podają konsumcję krajową drzewa na 3,744.099 m. sześc., nie licząc eksportu i potrzeb przemysłu litewskiego. Po uwzględnieniu tych danych otrzymamy liczbę równą lub nawet wyższą od 4 miljonów m. sześc.

Przy racjonalnej gospodarce leśnej należałoby rocznie przeznaczać na wyrąb około 7.600 ha. lasów; norma ta odpowiada masie drzewnej około 1,9 milj. m. sześc, czyli pokrywa się z rocznym przyrostem lasów litewskich. Życie jednak pcha ku przekroczeniu nakazów gospodarczych. A więc w ciągu kampanji zimowej 1921—1922 r. wycięto 9.500 ha., w ciągu 1922—23 — 9.731 ha. itp. Tak mówią dane urzędowe.

Oprócz tych oficjalnych porębów dokonują się i nieoficjalne, dzięki czemu Litwa zaspakaja wszystkie swe potrzeby wewnętrze i jeszcze eksportuje znaczne ilości drzewa do Kłajpedy i zagranicę — do Niemiec i Łotwy.

Ogólna ilość eksportu drzewnego z Litwy wyniosła w r. 1920 438.980 m. sześc. a w r. 1921 — 429.451 m. sześc. według danych oficjalnej statystyki. Mniej więcej tę samą ilość drzewa wywożono i w latach następnych aż do r. 1923. Poczem następuje pewne obniżenie wywozu na skutek wyczerpywania się lasów. Z ilości tej Litwa, jak widzieliśmy wyżej, zdolną jest zaledwie 4-tą część dostawiać do Kłajpedy. Reszta bowiem jej obszarów leśnych leży w takiej odległości od rzek spławnych, prowadzących do Niemna, że koszty transportu nie opłacają się. Z miejscowości tych wywożą materjał leśny kolejami do Niemiec i Łotwy.

Biorąc pod uwagę dane powyższe, należałoby uważać, że Litwa faktycznie wycina rocznie obszar lasów równy dwukrotnej wysokości przyrostu, czyli, że corocznie drzewostan tego kraju kurczy się o rozległość wynoszącą około 7.000 ha.

Litwa leży w pasie lasów szpilkowo-liściastych z przewagą pierwszych. Sosna zajmuje 208.239 ha.

ZBIGNIEW HRYNIEWIECKI.

Zwyczaje handlowe w handlu drzewem.

(Ciąg dalszy).

40.

Nie udało się stwierdzić istnienia ogólnie obowiązującego zwyczaju handlowego dla całych północnych Niemiec, na podstawie którego prowizję za pośrednictwo przy sprzedażach drewna z kraju zagranicę należałoby obliczać od rachunków netto, po odliczeniu wyłożonych przez sprzedającego kosztów przewoźnego w kraju i frachtu morskiego, jak też kosztów związanych z ubezpieczeniem towaru na morzu.

Przy cif tranzakcjach zagranicę, oblicza się przeważnie wysokość prowizji od cif, wartości towaru, po odciągnięciu kosztów przewozu. W myśl powyższego zatem, należy uważać za prawidłowe wypłacenie w dotyczącym wypadku prowizji i od sumy rachunku po odciągnięciu kosztów przewoźnego z Oderberg-Bralitz do portu angielskiego, bez potrącenia jednak premji ubezpieczeniowych. W Szczecinie, który stanowi port przejściowy z żeglugi śródlądowej w morską, ten sposób obliczania prowizji obowiązuje jako miejscowy zwyczaj handlowy w tym względzie.

II. Lwowskie zwyczaje handlu drzewem*).

34.

W przemyśle drzewnym przez wyrażenie „maszynista“ rozumie się robotnika zatrudnionego w tartaku, którego obowiązkiem jest utrzymywanie w ruchu maszyny parowej, tudzież dozór i naprawa gatrów. Natomiast robotnik, zatrudniony przy przecieraniu drewna nazywa się gatrowym. Co do kwestji przyznawania premji od ilości przetartego drewna, to w przemyśle drzewnym niema zwyczaju handlowego ażeby — w braku wyraźnej umowy — tartaki przyznawały, poza normalnem wynagrodzeniem, premje od ilości przetartego drewna maszynistom względnie gatrowym. O ile w sporadycznych wypadkach premja taka bywa udzielana, wysokość jej również zależy od wyraźnej umowy, względnie od jednostronnego ustanowienia przez dane przedsiębiorstwo (5. I. 1927. L. 34).

35.

Przez wyrażenie „wiatrołom“ rozumie się wedle zwyczaju handlowego drzewo, które wskutek działania silnego wiatru zostało obalone, z czego jednakowoż nie wynika, by drzewo to już na pniu miało być zepsute. Wśród wiatrołomów znajduje się wprawdzie często pewien procent drewna zepsutego, niema jednak reguły, by jedynie tylko drewno na pniu zepsute było obalone przez wiatry i tworzyło t. zw. wiatrołomy. To też sam fakt, że drewno okrągłe pochodzi z wiatrołomów, zasadniczo przy przetarciu nie wpływa na jego wydatność, lecz raczej na jakość materjału przetartego, o tyle że stosunek procentowy poszczególnych klas może się zmienić, t. zn. że może być więcej, aniżeli normalnie być powinno. materjału tartego klasy IV. Ilościowa wydajność wiatrołomów przy przetarciu wynosi przeciętnie 50% w drewnie przetartem. (19. II. 1927. L: 11315/26).

36.

Jeżeli ubezpieczenie transportu desek następuje wedle ilości sztuk, a nie według wagi, wówczas w braku

*) W uzupełnieniu lwowskich zwyczajów handlowych podanych w nr. nr. 51—53 Rynku Drzewnego. Niniejsze zwyczaje zebrane (na podstawie orzeczeń Izby-Handlowej i Przemysłowej w Lwowie) z b. r. ogłoszonych w „Wiadomościach Gospodarczych Izby Handlowej i Przemysłowej we Lwowie“.

świerk 280.671 ha., łącznie szpilkowe 488.910 ha, podczas gdy gatunki liściaste pokrywają łącznie 218.525 ha. A zatem na szpilkowe przypada 69 proc. ogólnej powierzchni lasów, a na liściaste 31 proc.

Wobec wyczerpywania się lasów Litwy eksport drzewa zagranicę uważać należy za sposób łatania bilansu handlowego w braku innych towarów do wywozu i jako niewątpliwą wyprzedaż zagranicę majątku społecznego. Przecież i z tem idzie niełatwo. Ceny bowiem na drzewo na Litwie są wysokie i surowiec drzewny litewski lub nawet fabrykat kłajpedzki z trudnością współzawodniczyć może na rynkach zachodnich z drzewem polskiem i skandynawskiem.

Przy racjonalnej gospodarce drzewnej winnaby Litwa starać się o wywóz swej sosny i świerka, czyli budulca. Wobec przewagi tych gatunków drzewa starczy go na potrzeby miejscowe i pozostaje nadwyżka. Natomiast ostry brak materjału opałowego (osina, olcha, brzoza) winienby być zaspokojony przez rozwój eksploatacji torfów, których na Litwie nie brak, oraz przez import odpowiednich ilości węgla, przedewszystkiem z Polski, jako najbliższego i najtańszego.

A. C.

SPRAWOZDANIA HANDLOWE.

WIADOMOŚCI Z ANGLJI.

Od naszego stałego korespondenta.

Jak zwykle w okresie wiosennym panuje pewien zastój w handlu. W pierwszym rzędzie sprawia to nierozwinięty jeszcze w całej pełni ruch budowlany i oczekiwanie na pierwsze okręty po odmarźnięciu portów bałtyckich. O ile jednak w ubiegłym roku tendencja na rynku w miesiącach kwietniu i maju była niska i z tej racji prowadziła do spadku cen, to w roku bieżącym sytuacja na rynku przedstawia się daleko korzystniej. Ceny coprawda podskoczyły o nieznaczny tylko procent, jednak w rzeczywistości zapotrzebowanie drewna jest znaczne, a temsamem i tendencja na rynku bardzo mocna. O ile zatem zastosuje się odpowiednią politykę w stosunku do angielskich eksporterów, aby przetrzymać „ogórkowy sezon“, który minie z nadejściem pierwszych okrętów z Finlandji, najpóźniej z początkiem następnego miesiąca, można będzie uzyskać na rynku angielskim dość wysokie ceny odpowiadające zapotrzebowaniu rynku angielskiego, kontynentalnego i zamorskiego. Szczególnie korzystnie przedstawia się ustalenie się cen interesujących sfery przemysłu i handlu drzewnego, zwłaszcza w porównaniu do wahań i skoków jakich byliśmy świadkami w latach ubiegłych. W każdym jednak razie dzisiejsze ceny są wogóle za niskie i utrzymują się na wysokości, która ledwie jest w stanie pokryć własne koszta produkcji, nie dając żadnych, lub prawie żadnych zysków. Dlatego też byłoby zupełnie błędną polityką ze strony eksporterów tak dalece uznać korzyści płynące z ustabilizowania się cen i nie wykorzystać nadarzającej się sposobności uzyskania cen na drewno, zapewniających odpowiednie zyski. Muszą zatem wszyscy eksporterzy solidarnie skierować swoje wysiłki w kierunku podwyższenia cen rynkowych, a dopiero następnie dążyć do ich ustabilizowania się. W tych dążeniach nie powinni eksporterzy dać wprowadzić się w błąd posunięciom polityki angielskich importerów, a tylko uświadomiwszy sobie faktyczny stan rzeczy trzymać się następnie ściśle raz wytkniętej drogi. I tak na podstawie publikacji 140 zarządów gminnych (bez Londynu) reprezentujących 16 miljonów mieszkańców wynosi ogólna wartość w marcu b. r. zatwierdzonych planów budowlanych 5 milj. Ł. w przeciwstawieniu do 6 milj. Ł. planów zatwierdzonych w lutym b. r. i 6,500.000 Ł. planów zatwierdzonych w marcu b. r., przyczem spadek ten, który należy przypisać w pierwszym rzędzie zredukowaniu państwowych subwencji budowlanych, jest tembardziej godny uwagi, że według niedawno ogłoszo-

wyraźnej odmiennej umowy, a w szczególności w braku odpowiednich postanowień w warunkach dołączonych do polisy na ubezpieczenie transportu, niema zwyczaju handlowego, wedle którego nadawca tartych materjałów drzewnych byłby obowiązany dołączyć do listu przewozowego szczegółową konsygnację sztuk, celem stwierdzenia ilości nadanych desek. Jako dowód nadanej ilości sztuk materjałów tartych służy według zwyczaju handlowego prywatna konsygnacja sporządzona przez nadawcę i zawierającą ilość sztuk, której jeden egzemplarz po nadaniu wręcza się względnie przesyła towarzystwu ubezpieczeniowemu, a drugi egzemplarz odbiorcy przesyłki. W razie wątpliwości, prawdziwość konsygnacji może być stwierdzona na podstawie ksiąg prowadzonych przez nadawcę względnie podstawie przesłuchania świadków, którzy konsygnację podpisali. Natomiast dla stwierdzenia zaistniałej szkody w czasie transportu, uzasadniającej prawo żądania wypłaty odszkodowania, wedle zwyczaju handlowego odbiorcy ubezpieczonej przesyłki — w razie podejrzenia, że zawiera ona braki — są obowiązani zażądać na stacji odbiorczej urzędowego zważenia przesyłki, a na wypadek stwierdzenia braku wagi, sporządzenia urzędowego opisu wagonu, a to w celu umożliwienia towarzystwu asekuracyjnemu regresu do zarządu kolejowego. (28. III. 1927 L. 12.925/26).

37.

Wedle zwyczaju handlowego prowizja pośrednika przy handlu drzewem, zarówno okrągłem jak i tartem, wynosi o ile strony wyraźnie w umowie nie postanowiły inaczej, zasagniczo 1%, przy interesach zaś mniejszych dochodzi do 2%. (9. IV. 1927. L: 38: 4).

(Ciąg dalszy nastąpi).

nych wiadomości więcej niż połowa wybudowanych w Anglji budynków w latach powojennych była subwencjonowana przez rząd. Powyższe jednak zmniejszenie się ruchu budowlanego, do którego również przyczyniły się ze swej strony niekorzystne warunki atmosferyczne nie powinny dawać asumptu do wysnuwania niewesołych horoskonów na przyszłość, gdyż dane cyfrowe najlepiej wskazują jakie widoki przedstawiają na przyszłe lata poszczególne angielskie rynki zbytu. Jaki wpływ wyżej przytoczone cyfry będą miały na tendencję dowiemy się latem z publikacji poszczególnych gmin. W każdym razie należy spodziewać się w roku bieżącym pewnego ożywienia ruchu budowlanego, zaczem przemawiają następujące dane: w przeciągu 12-tu miesięcy do października 1906 r. wykończono w Anglji 186.000 nowych budynków mieszkalnych, rekordowa liczba osiągnięta w przeciągu jednego roku. Na podstawie nie dawno ogłoszonych publikacji Sir Kindersley Wood'a, wynosi po dzień 31. marca liczba wybudowanych w ubiegłych 12-tu miesiącach domów mieszkalnych niemniej niż 217.000. Rekord ten jednak nie wyklucza wcale możliwości przekroczenia go w nastepnych latach. Niedawno temu, jak już donosiliśmy o tem w ostatniej korespondencji, oświadczył pewien znany eksporter budowlany, należy oczekiwać, że w przeciągu najbliższych 8-miu lat musi być rocznie wybudowanych w Anglji najmniej 200.000 domów aby osięgnąć stan z roku 1911. Widzimy więc z tego, że rachuby nasze znajdują swoje potwierdzenie w powyższych cyfrach, a przeżywany okres jest początkiem zwiększenia się zapotrzebowania na drewno na rynku angielskim, i bardzo możliwe, że najbliższe 7 lat okażą się dla naszego handlu drzewnego jako biblijne „7 wołów tłustych".

Oprócz tego wiele symptomów wskazuje na dawno oczekiwane wzmożenie się budownictwa okrętowego, a także i z innych gałęzi przemysłu nadchodzą wiadomości o zwiększeniu się popytu na drewno.

Zgłaszanego obecnie na kontynencie zapotrzebowania na drewno nie należy brać serjo i przywiązywać do niego szczególnej wagi. Importerzy przed nastąpić mającym t. zw. „Boom" nie ofiarują więcej niż 13.10 Ł. za standart materjału tartego z pod piły nie dążą wcale w rzeczywistości do kupna towaru, a ich oferty należy uważać za zwykłą taktykę polityki kupieckiej w celu wypróbowania sytuacji na rynku. W ten sam sposób należy sądzić o pogłoskach jakie nadchodzą ze Szwecji i Finlandji o uskutecznionych już sprzedażach 75 respektiwe 50% przyszłej produkcji rocznej, które należy uważać również jako taktykę posunięcia tychże eksporterów w formie „wywiadu" bez ustalenia cen, wzgl. operując cenami fikcyjnemi. Stwierdzić przytem należy, że nawet odnośni „Brocker'zy" nie wiedzą sami obecnie, które transakcje dojdą rzeczywiście do skutku, które zaś propozycje uważać należy jako jedynie informacyjne i mało temu poświęcają uwagi.

W celu zdania sobie dokładniejszej sprawy z sytuacji na rynku angielskim, należy dalej śledzić politykę eksporterów finlandzkich, która znajdzie prawdopodobnie rychłe rozwiązanie z nadejściem pierwszych ładunków okrętowych. Dobrzeby jednak było, aby już dziś polskie i gdańskie sfery i związki drzewne w jakiej bądź formie, podobnie jak to uczyniły związki szwedzkie, finlandzkie i inne, rozpuściły pogłoski uskutecznionych sprzedaży w stosunku procentowym do przyszłej produkcji rocznej, co niewątpliwie przyczyni się do podwyższenia cen na drewno. Należy bowiem importerom angielskim odebrać przeświadczenie, jakoby kontynentalny eksport drzewny skazany był jedynie na zbyt na rynkach angielskich. Również nie należy obecnie przedsiębrać żadnych planowych podróży handlowych, zwłaszcza w bieżącym miesiącu i z początkiem następnego należy za wszelką cenę wstrzymać się z forsowaniem jakichkolwiek transakcji handlowych w dziedzinie handlu drzewem. Przedewszystkiem trzeba odczekać nadejścia pierwszych okrętów z portów północnych.

Co do poszukiwanych dymensji i cen nie wiele można obecnie powiedzieć. Wyczuć jedynie można, że wzrośnie znacznie, w porównaniu do lat ubiegłych, zapotrzebowanie drewna twardego. Katastrofalna powódź w Ameryce przyczyni się niewątpliwie do znacznych zmian w ukształtowaniu się stosunków rynkowych w najbliższym czasie, a szkody przez nią wyrządzone są napewno znacznie większe niż to obecnie jesteśmy w stanie osądzić. Jasnem jest, że nie pozostanie bez wpływu choćby fakt, że na zalanem terytorjum około 150 tartaków znajduje się pod wodą i wskutek tego nie będzie mogło rzucić swej produkcji na wszechświatowy rynek drzewny. Fakt ten tem bardziej jest godny uwagi, że wspomniane tartaki pracowały przeważnie na eksport. Jakie z tego wynikną konsekwencje łatwo przewidzieć, w każdym razie już dziś zaobserwować można podskoczenie cen na drewno amerykańskie, spowodowane spodziewanym brakiem odpowiednich ilości potrzebnych materjałów tartych, a zwyżka ta przyczynia się również do wzmocnienia tendencji w stosunku i do drewna innego pochodzenia. W szczególności zwiększył się znacznie popyt na materjały bukowe i dębowe, a zwłaszcza na te sortymenta sosnowe pochodzenia polskiego, czechosłowackiego i bośniackiego, które zastąpić będą mogły spodziewany brak drewna amerykańskiego „Pitck-Pine".

S. Zimmermann (Londyn).

RYNKI KRAJOWE.

Wyniki sprzedaży drewna użytkowego i opałowego w nadleśnictwach państwowych.

Nadleśnictwo Państwowe Durowo D. L. P. Poznań.

Licytacja w dniu 14. maja 1927 r.

Dąb B	II kl.	za m³	46.88	zł
„ B	IV „	„	32.81	„
„	drągi I kl.	za sztk.	3.50	„
„	„ II „	„	3.20	„
„	szczapy opałowe	za mp.	13.35	„
„	wałki opałowe	„	12.00	„
Brzoza	II kl.	za m³	35.29	„
„	III „	„	38.00	„
„	IV „	„	36.89	„
„	V „	„	22.76	„
„	drągi I kl.	za sztk.	3.00	„
„	szczapy opałowe	za mp.	13.67	„
„	wałki opałowe	„	12.50	„
Olsza	IV kl.	za m³	29.41	„
„	V „	„	23.77	„
„	wałki użytkowe I kl.	za mp.	14.25	„
„	szczapy opałowe	„	13 63	„
„	wałki opałowe	„	11.95	„
Osika	szczapy opałowe	„	9.47	„
„	wałki opałowe	„	10.00	„
Sosna	II kl.	za m³	42.48	„
„	III „	„	36.69	„
„	IV „	„	42.96	„
„	drągi I kl.	za sztk.	3.10	„
„	szczapy opałowe	za mp.	12.43	„
„	wałki opałowe	„	10.69	„
„ †	II kl.	za m³	30.49	„
„ †	III „	„	31.53	„
„ †	IV „	„	32.73	„
Świerk	IV „	„	33.33	„

Nadleśnictwo Państwowe Owczarnia D. L. P. Toruń.

Licytacja w dniu 17. maja 1927 r.

Dąb	szczapy opałowe	za mp.	9.66—9.81	zł
„	wałki opałowe	„	8.03—8.68	„
Buk	III kl.	za m³	25.20	„
„	IV „	„	24.86	„
„	szczapy opałowe	za mp.	9.50	„
Grab	wałki opałowe	„	8.94	„
Brzoza	szczapy opałowe	„	9.00	„
Osika	szczapy opałowe	„	5.00	„
Sosna	III kl.	za m³	22.71	„
Świerk	IV „	„	22.53	„
„	szczapy opałowe	za mp.	7.50	„

Nadleśnictwo Państwowe Wejherowo D. L. P. Toruń.
Licytacja w dniu 16. maja 1927 r.

Dąb	V kl.	za m³	32.90	zł
„	szczapy opałowe	za mp.	7.70	„
Buk	szczapy opałowe	„	7.55	„
Osika	szczapy opałowe	„	4.80	„
„	wałki opałowe	„	4.00	„
Sosna	szczapy opałowe	„	7.12	„
„	wałki opłaowe	„	6.04	„

Nadleśnictwo Państwowe Góra D. L. P. Toruń.
Licytacja w dniu 18. maja 1927 r.

Dąb	IV kl.	za m³	31.25	zł
„	szczapy użytkowe	za mp.	11.00	„
„	szczapy opałowe	„	9.00	„
Buk	szczapy opałowe	„	9.00	„
„	wałki opałowe	„	6.50	„
Sosna	III kl.	za m³	22.28	„
„	szczapy opałowe	za mp.	7.00	„
,	wałki opałowe	„	6.00	„
„	drągi I kl.	za sztk.	2.50	„

Nadleśnictwo Państwowe Jamy D. L. P. Toruń.
Licytacja w dniu 20. maja 1927 r.

Dąb	wałki użytkowe	za mp.	20.00	zł
„	szczapy opałowe	„	12.04	„
„	wałki opałowe	„	10.00	„
Buk	V kl.	za m³	30.26	„
Grab	szczapy opałowe	za mp.	12.00	„
„	wałki opałowe	„	10.00	„
Brzoza	szczapy opałowe	„	12.00	„
Lipa	szczapy opałowe	„	8.00	„
Sosna	III kl.	za m³	30.19	„
„	IV „	„	25.30	„
„	szczapy opałowe	za mp.	12.03	„
„	wałki opałowe	„	10.00	„

Notowania oficjalnej Giełdy Zbożowej w Poznaniu

Cena za 100 kg. netto franco stacja załad., ładunki całowagonowe, dostawa natychmiastowa.
dnia 25. 5. 1927 r., na ż y t o: 50.75 — 51.75 zł.

Notowania dewiz z dnia 25. maja 1927 r.

Obsługa radjotelegraficzna P. A. T-icznej.

Dewiza	Stopa dyskont.	Parytet w zł	Notowania za	w Warszawie	Gdańsku	Berlinie	Londynie	Nowym Jorku	Paryżu	Pradze	Zurychu	Wiedniu
Warszawa	8	—	100 zł	—	57,72	47,05	43,50	—	—	—	58,10	79,51
Poznań	8	—	100 zł	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gdańsk	5½	100.88	100 Gd. gld.	—	—	81,80	—	—	—	—	—	—
Berlin	5	123.45	100 R. M.	—	—	—	20,50	23,69½	605,00	—	123,15	167,99
Belgja	5½	100	100 fr. belg.	124,30	—	58,56	34,95⅞	13,90	354,75	—	72,21½	98,53
Bukareszt	6	100	100 l.	—	—	2,514	817	—	15,43	—	—	4,22¼
Budapeszt	6	105.01	100000 k. w.	—	—	73,48	27,85	—	—	—	90,37½	123,61
Holandja	3½	208.31	100 gld. hol.	358,20	—	168,81	12,13⅛	40,04	1022 00	—	208,11¼	283,90
Kopenhaga	5	138.88	100 k. d.	—	—	108,95	18,19¼	26,70½	681,50	—	138,75	189,35
Londyn	4½	25.22	1 funt ster.	43,45	25.02	20,479	—	4,85¾	124,02	—	25,25¾	34,45
Nowy Jork	4	5.18	1 dolar	8,99	5.14,65	4,216	4,85 25/32	—	25,53	—	5,19 15/19	708,85
Paryż	5	100	100 fr. franc.	35,05	—	16,51	124,01	3,91¾	—	—	20,36½	27,67½
Praga	5	105.01	100 k. czesk.	26,50	—	12,49	163,87	—	75,70	—	15,40	20,99
Rzym	7	100	100 l.	48,55	—	22,85	89,43	5,45½	138,50	—	28,11½	38,41
Szwajcarja	3½	100	100 fr. szwajc	172,225	—	81,095	25,24¾	19,24½	491,25	—	—	136,38
Sztokholm	4	138.88	100 k. szw.	—	—	112,79	18,15¼	26,76½	683,25	—	139,07½	189,70
Wiedeń	6	105.01	100 szyling	—	—	59,365	34,49	—	395	—	73,17½	—

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

Wywóz polskiego drzewa przez port gdański. 4 maja: norw. par. Dwina 1 026 t. do Manchesteru.

5 maja: niem. par. Käthe 643 do Hull, niem. par. Gotenhof 847 do Londynu.

6 maja: szw. par. Tarnoe 574 do Hull, norw. mot. Kaupanger 81 do Kjöge, fr. par. Seine 813 do Bordeaux, gdański par. Ed. Bosselmann 291 do Gravelines, szw. par. Mollösund 135 do Sztokholmu, niem. par. Kurland 262 do Dowru.

7 maja: niem. licht. Hamfelde 677 do Antwerpji, niem. licht. Hohenfelde 710 do Antwerpji, niem. par. Flosshilde 563 do Rotteradmu, gd. par. F. G. Reinhold 706 do Grimsby, dun. par. Bogö 728 do Tynedocku, szw. par. Iris 532 do Waterfordu.

8 maja: duń. żagl. Christiane 51 do Kopenhagi.

9 maja: szw. par. Urania 696 do Hull, niem. par. Stern 905 do Antwerpji, duń. par. Axel 583 do Londynu, szw. par. Atlantik 709 do Westha tlepoolu.

10 maja: duń. żagl. z mot. Maria 199 do Carnarvonu, szw. żagl. z mot. Linea 111 do Westerwiku, dnń. par. Taarnholm 826 do Liverpoolu, duń. par. Nordhild 575 do Londynu, norw. par. Havsborg 707 do Londynu, duń. par. Flinderborg 885 do Londynu.

12 maja: niem. par. Siegmund 1 084 do Gandawy, hld. par. Zeester 187 do Wilhelmshaven, norw. par. Noreg 866 do Manchesteru.

Statki powyższe wywiozły łącznie 71 000 m³ drzewa.

Poznańska Spółka Drzewna, Tow. Akc. w Poznaniu. Walne Zebranie ma się odbyć w Poznaniu, dnia 15 czerwca 1927 r. o godzinie 11-tej na sali Banku Związku Spółek Zarobkowych, Plac Wolności Nr. 15.

Zwracamy uwagę na to, że tylko ci akcjonarjusze mają prawo brać udział w głosowaniu, którzy najpóźniej trzy dni przed Walnem Zebraniem, to jest do soboty dnia 11-go czerwca r. b. złożą swe akcje w Centrali Banku Związku Spólek Zarobkowych w Poznaniu lub w oddziałach tegoż banku, lub u notarjusza polskiego i wylegitymują się na Walnem Zebraniu kwitem depozytowym powyższego banku lub notarjusza. Kwit depozytowy zawierać winien zapewnienie, że złczone akcje pozostaną na miejscu złożenia aż do kańca Walnego Zebrania.

Roczne Walne Zebranie Akcjonarjuszów „Dębienko", Tow. Akc. Młyny i Tartaki. Odbędzie się we wtorek, dnia 21 czerwca 1927 r., o godz. 16, w lokalu firmy Dębienku pod Stęszewem.

Akcjonarjusze, chcący brać udział w Walnem Zebraniu, winni złożyć swoje akcje na 3 dni przed Walnem Zebraniem w Banku Przemysłowców w Poznaniu, a poświadczenia odnośne przedłożyć na Walnem Zebraniu.

O ile Walne Zebranie nie będzie władne do powzięcia uchwał, wówczas odbędzie się w tym samym dniu i w tym samym lokalu, o godzinie 16,30 drugie Walne Zebranie, które rostrzygać będzie bez wględu na ilość reprezentowanego kapitału akcyjnego.

Do P. P. Leśników.

Główny Zarząd Związku Zawodowego Leśników w R. P. przystępuje do zbierania materjałów w celu wydania wykazu leśników z całego terenu Rzeczypospolitej. Wobec tego prosi P. P. Leśników o nadsyłanie swych dokładnych adresów (imię, nazwisko, stanowisko, miejsce zamieszkania i poczta) do Głównego Zarządu, Warszawa Nowy Świat 36 m. 4.

KALENDARZ TERMINOWY
SPRZEDAŻY DREWNA ZARZĄDÓW LEŚNYCH,
ogłaszających swe sprzedaże w Rynku Drzewnym.

S = submisja
L = licytacja
W = z wolnej ręki

Termin dnia	Termin godz.	Miejscowość (lokal sprzedaży)	w. = Województwo d. = Dyrekcja Lasów Państw.	Rodzaj drewna	klasa	Dłużyce sztuk	Dłużyce m³	Kopalniaki i inne użytkowe m³	Kopalniaki i inne użytkowe mp.	Drewno opałowe mp.	Bliższe szczegóły W R. D.	Bliższe szczegóły ogłoszenie Nr.	Rodz. sprz.	Uwagi
28. V. 27.	11⁰⁰	Państw. Nadl. Tworożnica (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna	I-IV	2407	1378,40				56	743	S	
	11⁰⁰	Państw. Nadl. Szarłata (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna	I-IV	5305	5422,02	218,61			57	746	S	
	11³⁰	Państw. Nadl. Szarłata (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna	I-IV	1326	1002,12	37,91			57	747	S	
	12⁰⁰	Państw. N. Drewniaczki (kancelarja)	d. - toruńska	sosna	I-III			3052,39			57	748	S	
30. V. 27.	11⁰⁰	Państw. N. Przewodnik (kancelarja)	d.- bydgoska		I-IV	2593	2795,22	1260,48			57	745	S	
	11⁰⁰	(Wlkop. Izba Rolnicza (kancel. Wydz. Leśn.)	w. - pozn.		IV		2534,—				58	753	S	
	11³⁰	Państw. Nadl. Sieraków (kancelarja)	d. - pozn.							57200,-	55	734	S	na samowyrąb suchych drzewostanów posówkowych o przypuszczalnej masie.
	12⁰⁰	Państw. Nadl. Rytel (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna	I-IV	560	321,01				56	739	S	
	12⁰⁰	Państw.N.Margonin-Wieś (kancelarja)	d. - pozn.		I-IV	3561	1433,24	3749,17			58	756	S	także 1119 sztuk drągów I—III kl.
	12³⁰	P. N. Dąbrowa (lokal Wąsikowskiego, Jeżewo)	d.- bydgoska		I-IV	19408	14997,73	3174,97			58	757	S	
31. V. 27.	12⁰⁰	D. L. P. Radom (kancelarja)	d. - radom.	sosna dąb jodła } świerk }			5748,— 267,49 149,70				53	711	S	
	12⁰⁰	D. L. P. Radom (kancelarja)	d. - radom.	dąb sosna			1458,19 1495,22			1155,-	58	755	S	
2. VI. 27.	10⁰⁰	Państw. N. Potrzebowice (kancelarja)	d. - pozn.		I-IV		3500,—				59	761	S	
	11⁰⁰	Państw. Nadl. Solec (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna	I-IV	1859	981,22	434,94			60	772	S	
	11³⁰	Państw. Nadl. Sieraków (kancelarja)	d. - pozn.						31786		57	752	S	(gałęzie II kl.)
4. VI. 27.	9⁰⁰	Państw. Nadl. Drawsko (sala Stańczyka)	d. - pozn.								60	766	L	na większą ilość drewna opałowego.
	11⁰⁰	Państw. Nadl. Osie (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna dąb grab brzoza liśc.						5172,- 27,- 121,- 691,- 36,-	60	773	S	
	11⁰⁰	Państw. Nadl. Grabówno (kancelarja)	d.- bydgoska	sosna	II-IV	6124	2618,70	3105,88		2905,-	60	774	S	
8. VI. 27.	10⁰⁰	Państw. Nadl. Skorzęcin (kancelarja)	d. - pozn.	dąb	I-V	308	332,13				60	783	S	
	18⁰⁰	Państw. Nadl. Muszyna (kancelarja)	d. - lwow.	świerk } jodła } buk			13935,— 3115,—				60	768	S	
9. VI. 27.	9⁰⁰	P. N. Przewodnik (oberża Groszkowski, Przewodn.)	d.- bydgoska								48	657	L	na drewno użytk. i opał.
	12⁰⁰	D. L. P. Radom (kancelarja)	d. - radom.	dąb brzoza } osika } jodła } sosna } świerk }			1278,82 637,47	293,20			60	775	S	
	12⁰⁰	Państw. Nadl. Oborniki (sala Narożyńskiego)	d. - pozn.								60	767	L	na drewno bud. i opał.
24. VI. 27.	9⁰⁰	P. N. Przewodnik (oberża Groszkowski, Przewodn.)	d.- bydgoska								48	657	L	na drewno użytk. i opał.
12. VII. 27.	9⁰⁰	P. N. Przewodnik (oberża Groszkowski, Przewodn.)	d.- bydgoska								48	657	L	na drewno użytk. i opał.
28. VIII. 27.	9⁰⁰	P. N. Przewodnik (oberża Groszkowski, Przewodn.)	d.- bydgoska								48	657	L	na drewno użytk. i opał.

Redaktor odpowiedzialny za dział Rynku Drzewnego Józef Ziółkowski, za dział ogłoszeń i administrację wydawnictwa Edmund Bartz

DRZEWO CELULOZOWE

(sosnowe i świerkowe)
KUPUJE STALE 736
i prosi o wyczerpujące oferty
TH. WOJATZEK — BIURO ZAKUPU DRZEWA
KATOWICE, ul. Zielona 22 — Górny Śląsk — Tel. 745.

KUPUJĘ ZA GOTÓWKĘ

wszelkie drzewo liściaste pierwszorzędnej jakości w stanie okrągłym 9
i tartym, jak:

dąb - klon - buk
jesion - brzost
grab - akację
lipę

brzozę - topolę
osikę - orzech
olchę - gruszę
i wiśnię.

Otto Zweigenthal & Co.

Hurtowy Handel Drzewa
PRAG II, Václavské nám. 63. Tel. 22717.

Państwowe Nadleśnictwo Drawsko

poczta Drawsko, powiat Czarnków, stacja kol. Drawski Młyn

sprzeda przez SUBMISJĘ resztki kopalniaków z roku gosp. 1926
i to: 790

Los 1. = 25,21 m³ wyrżniętych w stemple, na stacji kolejowej: Drawski Młyn
Los 2. = 126,66 m³ w dłużycach, w leśn. Łężno, oddział 223 d.

Pisemne oferty w zamkniętych i pieczęcią zalakowanych kopertach, ostemplowane (3 zł), z napisem „Submisja“, należy nadesłać pod adresem Nadleśnictwa do dnia **3. czerwca 1927 r.** godziny 11,30,

Otwarcie ofert nastąpi tego samego dnia w obecności ewtl. przybyłych oferentów o godzinie 12,00. Oferty winny być wniesione loco Drawski Młyn resp. oddział 223 d, za każdy m³ w poszczególnym losie osobno, w złotych polskich, z dopuszczeniem dziesiętnych złotego w cyfrach i w słowach, wraz z oświadczeniem, że reflektantowi znane są warunki submisji oraz ogólne warunki sprzedaży w tutejszych lasach państwowych i że im się bez zastrzeżeń poddaje, Termin zapłaty w całości w gotówce, bez udzielenia kredytu, oraz termin wywozu w 14 dniach od daty przybitki, którą udziela Dyrekcja Lasów Państwowych w Poznaniu.

Oferent nie płaci poza ofertą żadnych innych dopłat za korowanie, stertowanie itp. Pomiar drewna, za którego jakość i pomiar się nie odpowiada, odnosi się do pomiaru z korą.

Państwowy Nadleśniczy.

Państwowe Nadleśnictwo KĄTY

urządza w dniu **15. VI. 1927** o godz. 9-tej w lokalu p. Krzymińskiego **licytację na drewno opałowe i użytkowe** (budulcowe i kopalniane z posuszu **i drewna pułapkowego** z dopuszczeniem tartaczników i przemysłowców drzewnych. 789

Państwowe Nadleśnictwo.

Placowy,

poznańczyk, dobry manipulant w drzewie miękkiem i twardem. Dobre znajomości w eksploatacji, z trakami i sprzedażą detaliczną, 16 let. fach. praktyki poszukuje stałej posady z pomieszkaniem od zaraz lub od 15. VI. 27. Zgłoszenia do admin. Rynku Drzewn. pod nr. **786.**

Państwowe Nadleśnictwo Warlubie

734

powiat Świecie
sprzeda przez SUBMISJĘ następujące drewno z roku gospodarczego 1926/27.

Nr. losu	Leśnictwo	Oddział	Sztuk	Klasa I m³	Klasa II m³	Klasa III m³	Klasa IV m³	Razem m³	Najbliższa stacja kolejowa w klm	
				BUDULEC (sosnowy)						
1	Dobre	25, 26	607	439,86	414,00	91,43	12,73	958,02	Warlubie	5
2	„	14, 11	85	8,48	43,96	24,38	5,94	82,76	„	5
3	Średnik	38	399	—	18,54	74,58	82,31	175,43	Twarda Góra	5
4	„	69	154	20,79	78,19	42,42	12,82	154,22	„	5
5	Bąkowo	98a	551	2,08	79,22	155,75	94,42	331,47	Warlubie	7
6	Borowy Młyn	135b	123	—	2,15	37,54	26,99	66,78	„	9
7	„	140	1143	73,91	436,35	442,19	75,93	1028,38	„	9
8	„	143	329	21,71	137,26	120,60	21,18	300,75	„	9
9	„	145	1083	97,68	620.37	338,81	51 58	1108,44	„	9
10	Kuźnica	167a, b	1155	207,30	540,72	340,06	81,57	1169,65	„	9
11	„	218a	80	—	2,19	17,37	20,61	40,17	„	9
12	Płochocin	195	1344	—	28,45	270,89	318,63	617,97	„	9
				KOPALNIAK						
13	Dobre	14	211	4,32	19,68	13,28	—	37,28	Warlubie	5
14	Średnik	38, 41, 42, 37, 550, 69	2441	51,31	259,58	104,26	—	415,15	Twarda Góra	5
15	Bąkowo	98b, 110a	438	30,01	40,42	6,71	—	77,14	Warlubie	7
16	Borowy Młyn	135b	1184	138,21	97,68	27,34	—	263,23	„	8
17	„	143, 145	719	202,74	43,76	2,30	—	248,80	„	9
18	Kuźnica	167a, b, 218a, b	1534	189,22	161,28	39,12	—	389,62	„	9
19	Płochocin	195	3795	246,75	316,59	100,63	—	663,87	„	9

Pisemne i zalakowane oferty z napisem „Submisja“ należy nadesłać do Nadleśnictwa do czwartku **2. czerwca 1927 r.** do godz. 11,30. Otwarcie ofert nastąpi tegoż dnia o godz. 12-tej.

Oferty mają być podane osobno na każdy los za 1 m³ drzewa w złotych i dziesiętnych złotego w cyfrach i słowach i zawierać muszą oświadczenie, że kupujący poddaje się bez zastrzeżeń warunkom o sprzedaży w lasach państwowych. Suma kupna płatną jest w 14 dniach od daty zawiadomienia o zatwierdzeniu sprzedaży.

Zatwierdzenie kupna zastrzega się Dyrekcji Lasów Państwowych w Bydgoszczy. Koszta korowania i ściągania drewna ponosi kupujący. Nadleśnictwo zastrzega sobie małe różnice w podanej masie.

Nadleśniczy.

Przenośny TARTAK

poszukuje pracy w celu przetarcia drzewa 788
Fitzermann, Bydgoszcz
Sienkiewicza 61.

Do sprzedania

około 450 mtr³ klocy

dębowych tartacznych
(wołyńska dębina) znajdujących się na stacji Kostopol. Zgłoszenia skierować 771
W. Krauze, Kalisz
Wrocławska 45, tel. 424.

Mam do oddania

brzozę w dłuż. od 25 cm (/) w czub.
olchę w dłuż. od 20 cm (/) w czub.
deski topolowe 30 mm grub.
blochy topolowe 80 mm grub.
deski dębowe 30 i 35 mm grub.

Dostawa natychmiast. Dogodne warunki regulacji. 777

J. Krzyżanowski, Eksport drzewa
Poznań, ul. Św. Marcina 39
telefon 17—41.

Kotły kornwalijskie

z armaturą

każdy po 6 atm., 78 m² pow. ogrz. tanio sprzeda: 765
Bartosiński Lwów
Bielowskiego 4 II.

Czcionkami Drukarni Rynku Drzewnego T. z o. p. Poznań ulica Wielkie Garbary nr. 20.